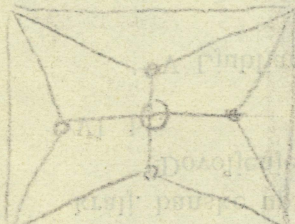

Nad zakristijo na vzh. obok iste konstrukcije kakor v Pilštanju.

Na vzh. steni odkrušen ostanek gotске freske, glava svetnika ki gleda proti svoji levi z nimбом, ki je s črtami in točkami vtisnjen v steno, na glavi ima krono. Rahlo nagnjen. Sreda 15. stol. Na juž. steni ostanek patroniranega skvira s križci, patroniranimi na večbarvo podlago.

Obok na konzolah enake konstrukcije kot v Pilštanju.

Na sev. stran. oltarju slika sv. Tružine, Podpis A. Zeltman 1799. 1708 letnica starejša od slikarije, grb Attemsov.

Madja spodnje stene p zneje zelo razširjene, južna štajerski mojster sr. 18. stol.

Kip Marije z Jezusom v vel. oltarju, Jezus ima grozd v roki, verjetno gotski
Stele, LXXVIII, 12.8.1933, str. 33-35.

Freske v cerkvi so delo istega slikarja, kakor v Galiciji, Novem Celju, Petrovčah, Olimlju, Trški gori pri Krapini. Glej pod Trška gora-list. 1, 2.

Stele, LXXIX, 27.9.1933, str. 40-43.

Pravokotna ladja, podolžen prezbitrij s 3 stranicami zaključen. Obok v ladji

je banja s sosvodnicami, v prezbitoriju isto. Na sev. in jugu prezbit. je dozidana po ena kapelica s 3 stranicami zaključena.

Ob ladji na vsaki strani po en zamrežen oratorij z lepo kamnito renes. balustrado.

strado. Vsa cerkev je slikana. Svod ladje in prezbiterija ten obeh kapel od iste roke, ki je sorodna oni v prezbit. v Olimlju in v cerkvi Marije na Pesku. V prezbit. je naslikana ovalna kupola z več ovalnimi odprtinami. V glavni se vidi vnebovzetje Marije, v str. čudeži. Na podnožju svoda sta na vsaki strani 2 zeleno v zeleno slikane slike putti z Marijinimi alegorijami. Na slavl. loku je dvojen grb. Levi je Attams, desni ptica s škorpionovim repom in letnico 1708. Leva(severna) kapela je posvečena sv. Jožefu. Balustrada z več odprtinami. Zgoraj apoteoza sv. Jožefa, spodaj 3 slike iz njegovega življenja in 2 temno v temno slikani slike.

Juž. kapela(razbojnik) s svetnikom, ki oklepa križ v glavnem okviru svoda ima napis: aLMae Delparae sanCto Iosepho LatronIqVe beato sub ad̄m Domino Martino Vmegk Parocho et Comissario loci(MDCLLVIII)

V ladji isti sistem, spodaj bogatejša balustrada za to odprta kupola, kjer se vidita na oblakih Brezmadežna, sv. Jožef in cela vrsta drugih svetnikov.

V prezbiteriju so po stenah štukature iz sr.18.stol. V ladji pa ob oknih in pod tramovjem ter v 2 nišah slike one roke, ki je slikala slike v kapeli sv. Ksaverija v Olimlju. Na juž. steni je v rokoko okviru dvojna scena čudež neke oblečene Marije, izgon hudega duha in osvoboditev ujetnika. Na sev. steni pa kleči pred isto podobo plemič in žena v takratni noši.

Iste roke sta dalje 2 oltarja, ki sta sedaj že izpremenjena.

Arasna je prižnica iz 1.pol.18.stl. s kipi 4 evang. Marija, David in Mojzes. Bogato rezljano. Na streho kronogram: priVI Legio Del genItrIX sine MaCVLa fVIIt(1733)

Oba oltarja v kapeli in veliki so iz štuk marmorja, prav čedno delo. Stranska V stranicah, ki nosita grb Attemsov sta dobri slike, v juž. blaženega razbojnika, v sev. sv. družina.

Na sev. je podpis na levi spodaj: A. Zeit pinx 1709 (ali 99).

Zunaj ima stavba okrog in okrog podzidek s kamnitim vrhom, ki je na obeh kapelah in prezbiteriju bogatejši kot na ladji. Okna imajo enake kamnite okvire. Na vsak način se zdi ladja s stolpom enotne arhitekture in starejša od prezb. in kapel. Pred cerkvi je velika lepa lopa. Stolp je spodaj masivno kvadraten v višini vrha cerkvenih sten pa preide v osmerkotnik. Pri zv. novih ima dvojne line in le o 8strano piramidno streho kot na Pesku. Več gotsko profiliranih zidcev ga opasuje, kar spominja na prezbiterij in stolp v Olimlju.

Stele, XLII, 21.7.1926, str. 24' - 27'.

Slika kraja se nahaja v župnišču v Podsredi.

Stele, CX, 1940, str. 41-43.

Na slavaloku 1708. Starejša slikarija iz te dobe, slikar je verjetno iz Attemsovega kroga. Močan italj. vpliv, zelo sretno risano. V ladji na prezbiteriju grednji del navidezne arhitekture v ovalnem okviru od rt s prizorom pred prostim nebom. V prezbiteriju kronanje M. božje. V ladji M. kraljica vernikov.

Valvasor v svojih " Ehre..." pravi~~xxxxxx~~ (XV 360) da so c. postavili celjski grofje. Zgrajena je bila v 14 ali 15 stol, v gotskem stilu. Omenja o vizitacija iz l.1545 kot pilštanjsko podružnico: " bei unser "rau in Seger."

Druga vizitacijska poročila:

1651 Ecclesia B.Mariae V. in Sagor.....(str.149)

1654(str.149).

Prvotna c. ki so jo postavili celjski grofje ne stoji več. Verjetno je bila premajhna, zato so sklenili podreti staro c. in postaviti novo. Na žalost se ni ohranilo nobeno poročilo, niti nobena slika o tej novi gradnji. Samo l.1661 nad portalom sedanje cerkve, da sklepate da je bila nova c. postavljena l.1661.

~~xxxxxx~~ Nova c. je v obliki križa ima polkrožen strop, prezbit. je tristr zaključen, ima pravokotna okna, je 17 klafter dolga, 4 klaftre široka in 5 1/3 klaftre visoka. Cerkev je prizidan zvonik, ki je 24 klafter visok. Spodaj ima vežo.

Cerkev ima kamnit oltar M.B. in 2 str. oltarja sv. Disma in sv. Jožefa. Prižnica je bogato delo z kronogramom: EX PRIVILEGIO DEI genetrix sine Macula fuit. (1742)

L.1708 je c. psolik al fresco neznani slikar. V spomin na to je v kapel sv. Disme kronogram: alMae Delparae Sancto Iosepho PatroniqVe beato. Sub. Adm.Rdo. Domino Martino Umegk Párocho et Commissario loci reparatum 1708.

L.1867 je Mihael Rupnik povečal orgle iz l.1731, delo Johanna Jamscheka, "rgelbauer in Cilli."

l.1856 so renovirali vel.oltar

4 zvonovi s sledečimi napisi:

1. majhni: Nicolaus Boset in Cilli goss mich Anno 1636.

2. drugi po velikosti: Maria Mater Dei ora pro nobis. Caspar Balthasar

3. srednji: vlil ga je Nicolaus Poset v Celju l.1671

4. veliki Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis. Nicolaus Urbanus Cellejae me fudit. Anno 1685.

Verjetno je bil neki grof Attems velik dobrotnik cerkve(ljudsko izročilo sicer pravi da je dal c. zgraditi grof Attems, a to ne drži ker v l.1661 še ni bilo tu teh grofov) ker je njegov grb na oltarju sv. Disma in nad slavolokom Verjetno je bil to Ignaz Attems(1649-1732)

Ign.Orožen: as Dekanat Drachenburg, l.1887, str.148-153

župnijske knjige: poročne od l.1787, krstne in mrliške od l.1788.

Ign.Orožen: as Dekanat Drachenburg, l.1887, str. 161.

Podatki o božji poti v Zagorju. Zbral po žup.kroniki, po informacijah svojih prednikov in iz stnega izročila Janez Šoštarč, žup. upravitelj v Zagorju l.1960.

1. Freske v cerveni ladji- naslikal jih je pavlinski redovnik-umetnik k iz Olimplja.

a.Mož, ki kleči pred Marijo v verigan, je grof Ignacij Marija Attems graščak v Pilštajnu. V turškem ujetništvu se je zaobljubil, sezidati vZagorju v čast Mariji cerkev, če bo rešen.Strte verige pomenijo čudežno rešitev - Fant, ki ga dva držita in se mu kadi iz ust, je obsečenec, nasilno privlečen v zagorsko c., kjer ga je hudobni duh zapustil.

b. Ženska je žena s suho roko, ki ji je zagorska M.b. posredovala zdravje .-Mož je iz ujetništva rešen, že navedeni grof Attems, ki

ga je ?b. v prikazovanjih opozarjala in priganjala, naj ne odlašaja z izpolnitvijo v ujetništvu dane obljube.

2. Reljef sv. Uršule - Župnik Fischer je 1.1894 ustanovil bratovščino sv. Uršule. Razmahnila se je tako, da je dosegla 27 vncev s po 11 ljudmi. Zlasti slovesno so obhajali 21.okt. god sv.Uršule. Poprejšnji večer so prihajali pomagat spovedovat sosednji duhovniki. Na sam dan ~~kax~~ je bilo več maš, pridig, skupno o hajilo za ude in popolni odpustek. Na ta dan so imeli celo popoldanske večernice.-Proti 1930 je bratovščina vidno hiralala. Trenutno obstaja le spomin na nekdanjo bratovščino. Na god 21.okrt. še pride nekaj žensk, bivši udi k spovedi, maši in obhajilu. Daruje se maša za častilce sv.Uršule.

3. Milostna podoba - že v času Eme Pilštajnske, v 13.stol., je v Zagorju slovela čudodelna podoba M.b.Pozneje je ista podoba krasila kapelico, ki so jo postavili celjski grofje (sedanja zakristija ž.c.) Bila je podružnica pilštajnske župnije z nazivom "pri naši lj.Gospe v Zagorju".-Sedanja milostna podoba je verjetno tista iz kapelice, ker je za sedanjo, dokaj veliko cerkev dokaj premajhna.

4. Zagorska nedelja.- Marijina milostna podoba je Marija Pomočnica. Ta goduje 24 majnika. Tudi binkošti so blizu istega datuma. Da bi tudi oddaljeni romarji z gotovostjo vedeli za shodno nedeljo, je fiksirana na nedeljo pred binkošti.

5. Leskovčka nedelja- na Krškem polju je pred stoletji divjala kuga. Zaobljubili so romanje in procesije k Mariji. Prihod Kranjcev jes tem v zvezi.

6. Še drugi shodi.- Na Jožefovo pridejo iz Pičstjna, v nedeljo po 2 juliju pa s Kozjega, Zuzma in drugih bližnjih župnij.

7. Razmere med 2 svet.vojno.-Župnik izseljen na Hrvaško. Nekaj družin izseljenih, nekaj v taboriščih.

Julija 1944 so partizani zasedli Zagorje. Pri bojih je bilo poškodovano tudi župnišče. Decembra 1944 je bilo v župniji mnogo domačij po žganih. Cerkev ni trpela vidne škode.

8. Romanja v novejšem času.-Zagorska nedelja je množična. Nekdaj je bilo morda romarjev več. Obhajil je čez 1200. Procesije so odpadle. "Leskovčka nedelja" ne doseže predvojenega razmaha; ovirajo jo v zadnjih letih vedno slabo vreme. Obhajil do 100. "Pilštanjska in kozjanska nedelja" sta, ker je odpadel prihod s procesijo, samo še ostanki nekdanjih veličastnih nedelj.

Poročilo župnika J. Šoštarca 12.12.60.
Zagorje p. Lesično.

(Sagorje)

Fara, posvečena Naši Ljubi Gospe. Znana božje pot.

P ravilno orientirana cerkev stoji na položnem griču v n.v. 452 m.

Viri in literatura: Farna kronika ; Ign. Orožen, Bistum und Diözese Lavant Dekanat Drachenburg, Maribor 1887.

Cerkev sestavljajo: Preddvor z vežo, mogočen, spodaj kvadraten, zgoraj oktogonalen zvonik, pravokotna ladja z obojestranskima enonadstropnima pravokotnima prizidkoma, enako visoki in široki, 3/8 zaključeni prezbitერი z obojestransko prizidanimi, malo nižjima 3/8 zaključenima kapelama. Gradnja je kamenita, ometana. Strehe sedlaste, strešaste, pultaste, škrljave zvonikova oktogonalna piramidasta., škrljeva.

Zunajščina: Je impozantna. Veža ima v zapadni steni členjen ppk lok, ob straneh pa po 2 ppk loka, ločena s slopoma. Vežo krona predvorje z odprtim ostrešjem, ki se na fasadi odpira z 2, ob straneh pa z 3 pdpu loki, katere ločujejo slopasto puščeni deli sten. V nadstropju obteka vežo profil, nad katerim se na fasadi pojavlja "ograja" s 7 polji z baročnimi rozetami. V trikotnem fasadinem čelu je v poglobljenem ppk polju freska Žagorske Matije, katero je izvršil l. 1898 Brežiški slikar Franc Sikušek. Iz juga vodijo na predvor kamenite ^{ravnje} stopnice, iz preddvara pa v zvonikovo I. nadstropje in na emporo pp portali. Predvor je bil predelan l. 1842., kaže pa elemente 17. stol.

Mogočen zvonik opasujejo v kvadratnem delu 2 in v oktogonalnem delu 2 kamnita strešasta in podželbljena zidca. Posamezne etaže osvetljujejo male pp line zvonovo nadstropje pa v parnih stenah členjena biforna okna in ppk niše. Zvonikov talni zidec je pristrešen, fabion pa izpodžlebljen. Iz veže vodi v zvonik členjen in profiliran ppk portal, okrašen z vglobljenimi polji in n temenu z veliko voluto ter napisom: MRA 1661, pod njo pa na portalovem ostenju IIS.

Ladjo in prizidka opasuje pristrešen talni zidec ter konkaven napušč. V severni steni ima ladja pp portal s profiliranim nastavkom in nad njim pp okno v profiliranem ušesastem okvirju. Prizidek ima v zapadni steni pp portal in linico, ki osvetljuje stopnišče na oratorij, v severni steni pa v vsaki etaži po 2 pp, ušesasti profilirani okni s policami in pp portal ~~in~~ s profilirano preklado. Južna stena ladje in prizidek sta enaka severni le da ima zapadna stena prizidka, pp portal s preklado in profilirano gredo z ravnima kriloma, v kotu med ladjo in prizidkom pa stopnišče, vodeče na oratorij in podstrešje z 3 malimi ^{pp} linami.

Obe kapeli in prezbitarij obteka žlebasto-pališasto profiliran talni zidec ter konkaven napušč. Prezbitarij ima po 2 veliki pp okni v obeh podolž-

nicah, kapeli pa po 1 v obeh poševnicah in vzhodni steni. Ta okna so manjša od prezbitერიjevih, so pa ter v profiliranih ušesastih okvirjih s policami. Prezbitერიj ima v zaključnici manjši pa in pdp lini. Prezbitერიj s kapelama je jasen baročen prizidek. Od takrat so tudi vsa okna pri cerkvi. Sicer je vsa zunanjščina nerazčlenjena, svetlo-zelena in dobro ohranjena.

Notranjščina: Zvonica ima križni obok ter se skoraj v vsej širini odpira v ladjo. Potlačeni lok nosita 2 bogato profilirana toskanska slopa. Cerkevni tlak iz šamota je iz l. 1909. Vidana pevska empora počiva na 2 toskanskih slopih, na srednjem križnem ter stranskih kapastih obokih. Empora je na fasadi tirkokrat vzvalovljena ter jo okrasita 2 bogata pilastra in 5 razgibanih polj, poslikanih z obema monogramoma, 2 igrajočima angeloma in sv. Cecilijo z orgljami v sredini. Temena profiliranih lokov, ki vežejo slopa s stenama, krasi v temenih školjke.

Ladjo členijo 4 pari plitvih pilastrov, katerih po 2 in 2 veže profilirana greda, ki se zaključuje pri slavlolu, med srednjima pilastroma pa jo prekinja veliki, oratorijski ppk lini, okrašeni s kamenito balustrado. Slavolok je ppk. Njegov temenik krasi proti ladji Attemsov grb, proti prezbitერიju pa okronan dvojni grb (Attemsov ter neznani s ptico s škorpjon-skim repom) in letnica 1708. Ladjin obok je banjast s parom sosvodnic nad oratorijskima linama.

Prezbitერიj obstopa 5 parov pilastrov, obteka pa profilirana greda, katero prekinjata slavloloka obeh kapel. Prezbitერიj pokriva banja s parom sosvodnic nad kapelinima slavllokoma. Stene prezbitერიja krasi štukatura, tvoreča bogate rokajske okvirje okoli oken in v samih njihovih ostenjih. Štukatura spominja na ono pri Roku nad Šmarjem pri Jelšah. Je kvaliteno fino delo, kombinirano v roza, modri in rmeni barvi.

Kapelina slavlloka sta ppk. Obe kapeli poživljajo 3 pari pilastrov, obteka greda, pokriva pa kupola. Iz leve kapele vodi pa portal v ušesi, naklado

in gredo v pritličju severnega prizidka ~~z~~ marmornatim tlakom in 2 križnima obokoma, ki služi kot kapela božjega groba. Oratorij nad njo je baročen ter ima kamenit tlak in banjo. Iz južne kapele vodi enak portal v zakristijo s šamotnim tlakom, banjo ~~z~~ 3 sosvodnicami in ~~z~~ 2 kamenitima stopniščema: vzhodnim na prižnico, zapadnim v oratorij in na podstrešje. Te stopnice so polžaste in imajo 2 kamenita pp portala (v zakristiji in oratoriju). V oratoriju nad zakristijo je kamenit tlak, v zapadnem delu banja ~~spaprav~~ s parom sosvodnic, v vzhodnem pa zvezdast rebrasti obok. Rebra dvojno konkavnega profila počivajo na 4 geometričnih konsolah in imajo na stičiščih 4 male in v ~~skvrxni~~ sredini velik okrogel sklepnik, okrašen z grbom in 3 celjskimi zvezdami. Na vzhodni steni oratorija so ohranjeni sledovi gotskih fresk. Na južni steni je viden ornamentalni vzorec, na vzhodni pa glava svetnika z vrezanim nimbom. Ker se svetnik nadaljuje še pod sedanji tlak, je jasno, da je bil prvotni tlak nižji in zaradi tega oratorij precej višji. Imel je podobo ozke visoke kapelice, ki je služila samo za gospodo. Vse derkvene oboke krase baročne freske.

Prezbiterij: predstavljena je ovalna kupola z veliko osrednjo in 5 manjšimi odprtinami, katerih okvirje tvorijo bogati sadni venci. Podnožje kupole tvori razgibano ogredje, ki iluzionira naklado plastične grede. To ogredje krase pri slavoloku 2 angela, ki razgrinjata draperijo, akantasta ornamentika ter 4 razgibani trilistni medaljoni z zeleno v zelenem naslikanimi puti z Marijinimi simboli (luč, stolp, skrinja in baldahina-st tempelj), med njimi pa so 4 razkošne cvetne vaze. Med opisanimi 4 medaljoni je na nekakih podstavkih 5 odprtin. V oni ob temenu slavoloka je montirana okrogla podstrešna odprtina (dušnik), zaprta s kovano mrežo v obliki srca z žarki, okoli nje pa so naslikani oblaki z glavicami in 2 puttoma z lilijama. V ostalih 4 odprtinah so prikazani razni čudeži. Prvi levo: deloma ležeči, deloma stoječi bolniki prosijo in čakajo miloščine, drugi levo: pred gorečo

hišo, iz katere kléče otrok, stoje 3 ~~žne~~ žene v sodobnih nošah in gesti-
kulirajoče čakajo čudeža. Zadaaj je vidna zagorska cerkev, ki je enaka se-
danji, le da veža nima nadstropja. Prvi desno: jetniki in pohabljeni,
moški in ženske stoje v pokrajini in kleče prosijo milosti. Drugi desno:
ob mrtvi punški ob trugi jokajo domači (3 žene in moški), zadaaj prihaja
grobar z nosili. V ozadju se vidi Zagorska cerkev z vežo. Osrednje odprtino
nosi 5 volut, ki se opirajo na ~~xxxxxxxxxxxx~~ okvirje, opisanih odprtih. Tu
je upodobljeno Marijino vnebovzetje v običaji kompoziciji: Marijo nosijo
angeli, zgoraj jo pričakuje Trojica.

Slavolok krasi proti prezbiteriju v temenu že omenjeni dvojni grbki nekaki
atiki, preko katere pada ob slavoloku navzdol rdečkasta draperija, katero
spodaj pridržujeta 2 angela. Na strani proti ladji ga krasi 3 sedeče božje
čednosti v oblaki glorijski, izpod katere pada ob slavoloku navzdol zelena
draperija, v kateri se igrata 2 puta.

Ladja: Stene: oknih okvirja okvirja bogata školjkasta bordura, katero obl-
tavata po 2 angelčka. Pod ppk lino severnega oratorija sta v školjkastem
okvirju upodobljena 2 prizora: klečeča plemič in žena, oba v sodobnih
nošah molita k zagorski MB. Pod lino južnega oratorija sta v enakem okvirju
upodobljena prizora osvoboditve jetnika in izgona duha iz mladeniča, katere
ga drži 2 moška. Blíže slavoloku sta 2 ppk vdolbini s profiliranim
ostenjem, ki sta poslikani, tako da ju zgoraj krasita po 2 puta ter bogata
školjkovina s cvetjem. V vdolbinah samih sta naslikana iluzionistična oltar-
nastavka. Levi kaže baročno razgibano arhitekturo z 2 paroma stebrov in
parom pilastrov, golšastim in krilatim ogredjem ter razgibano atiko, ki je
volutasto -školjkasto zaključena. V nastavku je bila "slika" Uršule, v
atiki pa Marjete. Sedaj je pred "nastavek" postavljena Oblakova plastična
skupina Uršule s svojimi devicami iz l. 1881, katero je bilo treba odstra-
niti. V desnem oltarju je zopet enak "nastavek s kipoma Petra in Pavla,

v sredini slike sv. Lenarta, med^{em}tem ko atična ni vidna", pred k. terega je sedaj postavljen velik misijonski križ iz l. 1879, ki zakriva večino slikarije. Tudi tega je treba odstraniti. Vsa doslej navedena slikarija na ladjinih stenah je drugo delo kot ona na stropu ladje in prezbiterja. Je delo Antona Lerchingerja, mojstra Frančiškove kapele v Olimlju. Na ladjinem stropu je upodobljena ovalna kupola, ki se v temenu na široko odpira. V njej se nam kaže močno p^{re}slikana adoracija MB. Marija sedi na vrhu oblakov z eno nogo na mesecu, z drugo na zemlji. Poleg nje stoji Jožef z lilijo, navzdol pa se stopničasto spuščajo angelčki. Pod kupolo je nad ladjinima podolžnicama naslikana razgibana arhitektura, katero nosijo 4 fantastične volute ter tvori v sosvodnicah na oratorijskima linama neke ki nišasti exedri, v katerih se za balustradno ograjo odigravata dva prizora: na levi srečanje Marije z Elizabeto, na desni Marijino oznanenje. Exsedri pomagata nositi 2 hermi, na njih školjkastem vrhu pa sede po 1 oblečen angel. Na vsaki strani exsed^{er} so 4 razgibane kartuše z zeleno v zelenem naslikanimi 4 evangelisti. Zadnja ladjina stena, ki se triločno odpira na zvonikovo l. nadstropje, krasi razkošna zelena dra-perija, katero razgrinjata 2 velika angela s pomočjo 2 putov.

✓ severni Jožefovi kapeli je upodobljena arhitektura, ki se navzgor odpira v nebo s prizorom Jožefovega vnebovхода. V 4 scenah spodaj so upodobljeni: zaroka, smrt, beg v Egipt in ležeč čitajoč svetnik, ki počiva. Med temi stranskimi predrtinami so 4 madaljoni z angelčki, izvedeni v grisailu.

lavolokovo ostenje krasi ornamentika z 2 medaljonoma z angelčkoma, ki držita v rokah tesačo in žago.

V Dizmovi kapeli, ki jo je precej zamakalo, kar dokazujejo sledovi na freskah, je podobno poslikana. V sredini je apoteoza sv. Dizme, katerega angeli nosijo, klečečega na oblaku v nebo. Svetnik je skoraj gol in drži križ v rokah. V ostalih 3 odprtinah so prizori: Dizma varuje sv. Družino na begu

v Egipt pred vojaki ali roparji, sv. Duh se prikazuje med 2 angelčkoma in glavicami, ki mu pomaga Mariji in Jožefu previjati otroka na svojem domu, kjer se prikazuje še neka, verjetno Dizmova žena z otrokom. Četrta "predrtina" zavzema kartušasti napis: ALMae Dei parae sancto Josepho Latron IqVe beato svb Adm.Rdo DoMino Martino VMegk ParoCho et COMMISSARIO LocI/MDCCLLVIII, ki daje letnico 1708. Vmes so v razgibanih medaljonih naslikani v grisailu 4 angelčki. Ostenje kapelinega slavaloka je enako ostenju prejšnje kapele, le da sta angelčka brez vsakega opredja. Freske so dobro ohranjene, so iz ca l. 1708 ter podobne onim pri Mariji na Pesku, ki jih je dal tudi slikati Ignac Marija gorf Attems (1649 do 1732), od l. 1688 lastnik Podčetrтка in nekoliko kasneje Hartensteina pri Pilštanju. Freske so kvalitetne, vendar v detajlih precej stereotipne, njihove barve so močne, site in kompaktne. Njihov mojster je neznan, pripada pa Attemsovem slikarskem krogu iz okolice Rempa.

PS. Obok južnega oratorija kaže enako konstrukcijo kot zvonica v Pilštanju. Od fresk na južni steni je na več-barvni podlagi viden ostanek ornamenta s križci, na vzhodni steni pa okronana svetnikova glava, ki je rahlo nagnjena in gleda proti steni svoji levi. Nimp je v steno vtisnjen s črtami in točkami. Freske kažejo na čas proti sredini 15. stol.

Oprava: Je izredno bogata. Glavni oltar ima prizmatično neorenesančno leseno menzo, okrašeno s 4 korintskimi stebri. Podstavek in predela sta prostorno tako razvita v prostor, da odmenata menzo. Podstavek je iz črnega marmorja, predela iz zeleno in roza marmoriranega štuka. Nastavek nosijo 4 pari stebrov in 3 pari slopov s kompozitnimi kapiteli, bogato profilirano popolno ogredje, ki je v sredi prekinjeno in ga povezuje lok in atika, katero nosi ta mogočni voluti, zaključuje pa ločna greda. V atiki je plastična skupina BO z Duhom v žarkih in oblakih, okoli pa je po atiki in ogredju mnogo

angelov in 2 efeba. V sredini nastavka je v vencu angelov MB z Jezusom z grozdom v rokah, ki stoji na oblačenm podstavku. Kip je po drži, frizuri in gubanju predelan gotski ter iz 1. pol. 15. stol., seveda s kasnejšim dodatkom plašča, krone in sončnega žarkovja. Ob strani stoje Joahim in Ana, Caharija in Elizabeta. Tabernakelj je iz štuka, njegov nastavek s predrto ograjo preko vse širine oltarja in vratca, pa so leseni. Oltarni nastavek je iz peščenca, prevlečen s štuko-lustrom v imitaciji rdečega -zelenega marmorja, plastika in ornamentika pa sta lesena. Ker nosi Marijina krona l. 1741., je s tem datiran tudi oltar. Oltar je popravil l. 1900. Andrej But, tabernakelj pa l. 1907 Anton Sumrek. Sliki obeh src ob strani oltarja sta iz 2. pol. 19. stol., menza pa je verjetno Sumrekova.

Stranska oltarja sta pendanta. Imata zidano prizmatično menzo (desni ima močno odrgnjen opl antependij), podstavek iz črnega marmorja in predelo iz štuka, ki v zelo razgibanem tlorisu objemata menzo. Nastavek nosita 2 para stebrov in par pilastrov. Kosa ogredja sta enakega tločrta kot predela ter imata volutasti čeli. Zelo malo atiko tvorita 2 voluti in masiven baldahin, pod katerim je grb Attemsov.

Na krilih sta 2 puta, na baldahinu pa sonce z monogramoma. Ves nastavek zavzema velika slika v baročno razgibanem klasicizirajočem okvirju. (tvori ga kanelura in lovorjeva kita.) Obe sliki sta delo A. ZEITA iz l. 1799. Levi oltar je posvečen Jožefu. Ob strani sta kipa Ignacija in Frančiška Ksaverija. Sama slika je delana v baročni tradiciji ter kaže Marijo z otrokom in Jožefa v delavnici. Zgoraj se odpira nebo z par angeli. Slika je zelo kvaliteno opl delo, ki je spodaj in ob gornjih vogalih konkavno usločeno. Tabernakelj je preprosto delo v baročni tradiciji. Pred sliko stoji ogromen Stuffesserjev kip iz l. 1892. Kip je treba odstraniti, ker zakriva sliko. Slika ima levo spodaj podpis: A. Zeit pinx 1799. Desni oltar je posvečen sv. Dizmu. Ob strani sta kipa Simona in Jude. Slika istega slikarja kaže klečečega Dizmo, ki adorira prikazujočega se Križanega. Tabernakelj

je preprosto delo v baročni tradiciji. Kip sedeče Marije z otrokom na njem, najem je bp in ga je treba tudi odstraniti, ker ovira pogled na ~~ob~~stano sliko. Oba oltarja sta delo istega mojstra, kot je glavni oltar ter sta torej iz istega časa. Zeitovi sliki sta kasnejša vstavka iz l. 1799 ter jih je verjetno tudi daroval kak Attems.

Prižnica je bogato, razkošno, baročno delo iz l. 1743. kot pravi kronogram na njeni strehi: EX PRIVILEGIO DEI GENITRIX sine MACULA FVIT.

Prižnica ima ~~g~~ bogato, akantom opieten podstavek, močno klobaso in ograjo, katero členijo 4 močne pokončne volute s sedečimi evangelisti, zaključena pa cvetni obeski v plitvem reliefu. Zadnjo steno omejujeta 2 bogata pilastra z draperijo. Paladahin enakega 5/8 tlorisa kot prižnica, krasijo lambrekini, kartuša s kronogramom 1743, sedeča Mojzes in David, na vrhu kupole pa 2 puta s simboli 3 čednosti. Prižnica je izredno bogato, kvaliteto in razkošno pozlačeno delo.

Orglje so lepo baročno delo, razvito v prostor in višino. Kronajo jih 3 igrajoči se angeli, od katerih srednji drži notni listek z letnico 1731, ob strani pa krase bogato razbita akantova krila. Orglje so delo Celjana Antona Janeška iz l. 1731. ter so bile povečane od Mihaela Rupnika in Medvedovega sela l. 1867.

Križev pot po Fürichu je precej samostojno komponiran, je opl ter iz l. 1860.

Krstilnik ima steber z letnico 1786, okrogel bazen z vrezanimi kelihi, monštranco in srci, preprost lesen nastavek ter Jordansko skupino na visokih volutah.

Zakristijska omara je krasno baročno delo, okrašeno zgoraj s prepletajočimi se akantom in trakovjem. Je iz l. pol. 18. stol. Klečalnih je iz istega časa. Korne klepi so iz l. 1869.

V steno vdolan lavabo je iz črnega marmorja z belimi in žoltimi vložki. Ispdp bazen, ppk nišo s školjkastim zaključkom ter čelo., sestavljeno iz 2 ravnih kril in pinijo v sredini.

Ob ladjinih podolžnicah sta 2 oltarni menzi z že omenjenima misijonskim križem in Uršulino skupino.

Oprema: V ladji je lep, glažutasski lesteneč iz srede 19. stol. V zvonici sta 2 prostostoječa kropilnika iz črnega marmorja, ki sta enako delo kot lavabo v zakristiji.

Pred Jožefovim oltarjem visi mala pozlačena večna luč. V zakristiji je omeniti coprasto monštranco iz konca 18. stol. in 2 neobaročna keliha. V kapeli pod severnim oltarjem je star antependij od Jožefovega oltarja, ki je popolnoma uničen.

Vsa ostala oprema je bp.

Zvonik: Je enotne gradnje iz 17. stol. V njem visijo 3 zvonovi. Manjši ima napis: NICOLAUS BOSET IN CILLI GOSZ MICH ANNO 1636 (?) ter ima reliefne Golgotne in Deizisne skupine.

Večji zvon je bogato okrašen s fruktoni in akantovimi viticami ter reliefi MB v soncu, Jurij ubija zmaja, Deizisna skupina in Mihael z mečem in vago, spodaj pa s prizorom oklepника in kitaristke, sedeče ob brenti grozdja.

Napis se glasi: SANCTA TRINITAS UNUS DEUS MISERERE NOSTRI. SANCTA MARIA MATER DEI ORA PRO NOBIS. NICOLAUS URBANUS BOSET ZU CILLI HAT MICH GEGOSSEN IM 1511 JAHR UND IN DER ZEIT IST PFARRHERR GEBSET HERR JAKOB SCHAUS UND ZECHPROBST BASTIANULE. IN NAMEN GOTTES BIN ICH GEFLOSEN.

Tretji zvon je iz l. 1926.

Podstrešje: Zvonik ima na podstrešju ometani poševni steni, kar dokazuje, da je bila ladjana streha nekoč drugačna. Nad severnim prizidkom se jasno vidi, da je ladja ometana, je imela le žlebast gotski fabion in na kom en opornika, ki sta se končevala ca 1/2 m pod fabionom. Ker kaže ladja

omet proti prezbitერიju, to dokazuje, da je bil prvotno prezbitერიj ožji od ladje in da je sedanji prezbitერიj s kapelama vred prizidek iz zač. 18. stol. ~~XXXX~~ Severni prizidek je mlajši od kapele, ker je bila kapela prvotno na zapad ometana. Ladja je bila prvotno le za ca 50 cm nižja kot danes ter je imela na zapadu polno steno, katero so predrli ali, ko so predzidali zvonik, ~~da~~ pa ko so obokali ladjo. Zvonikov omet govori za drugo. Torej je bil zvonik prvotno postavljen pred ladjino fasado in je zato ime ~~ob~~ obe poševni stranici prosti, vzhodno pa ne, ker je bila ob fasadinem čelu. Na južni strani cerkve se opaža isto. Na mesto sedanjega stopnišča, vodečega v oratorij in na podstrešje, je stal opornik, ki se je končeval 1/2 m pod gotskim žlebastim fabionom. Ohranjen je tudi omet ladje, ki teče do celjskega oratorija, ki kaže omet proti čaroljni kapeli, ~~xx~~ torej je bil na vzhodno in zapadno stran prost. Iz tega lahko sklepamo, da je cerkev nastala istočasno z oratorijem, ki je fungiral ob njeni južni steni kot ozka vsoka kapela. Oratorij in ladja sta se na vzhodu končevala v ravni liniji ter kažeta vezano gradnjo. Preddvor je nastal kasneje od zvonika in so ga l. 1842 samo postavili. Vsa njegova ornamentika na fasadi kaže namreč na konec 17. stol. Vsi oboki so kameniti.

Resume: Cerkev je v ladji in delu zakristije in oratorija celjska ustanova, ki je imela svoje kmetije že l. 1469. Leta 1545. se omenja kot plišanjska filiala "bei unser Frauen in Seger". Njen prezbitერიj je bil ožji od ladje, ladja pa verjetno že od vsega začetka obokana. Na to bi kazalo dejstvo, da nima sledov ometa na podstrešju ter oporniki (3 na severni in 2 na južni strani, mesto vzhodnega pa je zavzemal oratorij). Na to stavbno jedro iz 1. pol. 15. stol. (freske, plastika), je bil v 17. stol. prizidan zvonik in to verjetno l. 1661, tako da je bil predložen cerkveni fasadi. V začetku 18. stol. je grof IGN. Mar. Attems dal prizidati prezbitერიj in obe kapeli ter predelati oratorij v zakristijo in še na podstrešje. Takrat se je

tudi obokala ladja ter fresko preslikal prezbiterij, obe kapeli in ladjin strop, oprava pa nabavila v teku l. pol. 18. stol. Kot dokazujejo freske, ki kažejo severni pogled na cerkev, je bil severni oratorij prizidan kasneje, nakar je bila ladja po stenah fresko poslikana ca l. 1765. Veža ~~xxx~~ s predvorom je nastala, ko so preobokali ladjo in vanjo vdelali emporo. Dostop na emporo je namreč skozi zvonikovo l. nadstropje (križno obokano) iz veže. Veža kaže v svoji dekoraciji na konec 17. stol. in je bila l. 1842. ~~samo~~ predelana.

Okolica: Pokopališče okoli cerkve je bilo do l. 1876, nakar so ga prenesli na sedanje mesto. Obzidje in eskarpo so popravili l. 1876. Obzidje je tako močno, da je verjetno včastih služilo tudi ⁿ za tabor. Današnje župnišče je v osnovi stara romaⁿška hiša, ki je bila l. 1732. dvignjena v nadstropje, l. 1787. pa spremenjena v župnišče. Stavba je bila l. 1883. popolnoma obnovljena. To je velika nadstropna stavba s stopniščem in mostovžem na fasadi. P portal ~~mx~~ z ušesastim okvirjem, naklado in gredo, ima letnico 1726 in MAR. Okna imajo kamenite okvirje s policami.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vdrževana.

Ostalo:

Opombe: Tu so se včasih nahajale božjepptne podobice že iz l. 1738.

J. Curk: Celjska to ografija (Šentjur), rkp. str.162 - 165. zapiski 1960.

Na oratoriju lep ~~maxim~~ gotski obok s sklepnikom s celjskimi zvezdami in ostanki gotskih slikarij.

V cerkvi vse fresko poslikano. Oboki in kupola po starejšem mojstru, barok prvih desetletij 18. stol. Stukatura v prezbiteriju po stenah je rokokojska. Freske na stenah v ladji so Lerchinger. Dva čudeža in dvojje na steno naslikanih oltarjev.

Slavooik ima letnico 1708

Milostna podoba v vel. oltarju je z baročnim ozadjem opremljena, gotski? kip stoječe MB z detetom na levi strani. Dete drži z obema rokama grozd. Na slavoloku grb rodbine Attems. Tudi slikar utegne biti iz tega kroga (soroden Flurerju?) ali iz pavlinskega kroga.

Stele, XXIVA, 1962, 27.7., 43

Slikarija vseh obokov, tudi v stranskih kapelah je enotna pavlinska?

Na slavoloku dvarkat Attmesov grb, na sklepnikih letnica 1708, zdi se vrezana.

Stukatura v prezbiteriju ob oknih blizu srede 18. stol.

Slikarija dveh oltarjev v ladji in dve votivni sliki na stenah je značilen Lerhinger.

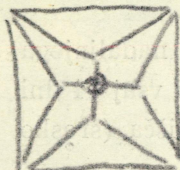
Stele, XXIVA, 23.5.1968, 71

ZGORJE PRI PLANINI, ž.c.m. božje

Zvonik nad fasado, spredaj je lopa, ki ima nadstropje z arkadami. S tega nadstropja je vhod na kor.

Na portalu letnica 1661. Zvonik oktogonalen, piramidna oktogonalna streha. Ladja ima pristrešen talni zidec. Profil južne apside, ki je $5/8$ zaključena . Enak cokelj ima tudi prezbiterij in severna apside. Okna so pravokotna, visoka - renesančna. Ladja se razširi proti severu in jugu. Ladja obokana in v poznem baroku freskirana. Stene plastično razgibane.

Celjska kapela: Križnorebrast obok v obliki 4krake zvezde. V sklepniku

je celjski grb. Vidni sledovi fresk: glava svetnika - 1. polovica ali sreda 15. stol. Vzorec: Geometrične konzole.

V južni kapeli slika sv. Hieronima - ca. 1700. Grbi Attensov

Bogat baročni vel. oltar, stebri, kvalitetni kipi, kip Marije iz 17. stol. zelo lep. nad slavolokom v ladji.

Freske - preprost ilizionizem 1. pol. 18. stol. 1708. Kvalitetno delo. Votivne freske že rokokojske, nast pajo bergantovske gube.

Bogata prižnica, lepa orgelska omara. Slika sv. Družine v sev. kapeli ima signaturo A. Zeit 1709.

Sevc, Zap. XX. str. 10^a 29. V. 1950.

C. omenjena l.1545 v vizit. poročilu kot podružnica pilštanjske župnije L.1787 so jo dodelili kuraciji v Zagorju.

Cerkvica je majhna, kor je obokan, strop ladje je kasetiran(getäfelt) ima tri oltarje, gl.oltar M. Magdalene, str. oltar sv. Vida in sv. Ignacija. Na strehi ima lesen Dacheriter z dvema zvonovoma. Na velikem je napis Gloria in excelsis Deo.1652.

Poročila o cerkvi: l.1651 Ecclesia M. Magdalene, filialis ad Paillenstain, quam vinevit(visitator) nudam, immundam et ruinosam, prout fuit in Visitatione Reinaldiana. Altare nullum consecratum, Chorus non est ampliatus. Altare laterale et illud ante fores ejectum non est. Ecclesia manet interdicta donec omnia secundum data decreta visitationis Rainaldianae effectui demandentur.

l.1654 Pro Ecclesia S. Magdalene dicit Vicarius esse reparatum in fenestris et vitris isto anno, et nichil aliud prouisum esse isto anno. Syndici non adfuerunt.

L.1740 je bila verjetno cela c. restavrirana, kar o čemer naj priča letnica nad str. vrati. Spominski kamen o novi consecraciji: Haec Eccl. Consec. E. A.C. et R.S.R.I.P.D.D. Ernest Amad. E.Com.Ab Athembs Ep.Labac.D.XV.Julii Anno MDCCXLVI.

Iz l.1806 je poročilo lavantinskega ordinariata, ki pravi, da je cerkev v zelo slabem stanju, ker ni sredstev za popravilo naj se jo zapre(str.154) L.1849 so c. ponovno restavrirali, gotovo l.1872.

Ign. Orožen: Tas Dekanat Prachenburg, l.1887, str.153 -156.

Pravilno orientirana cerkev stoji na pobočju nad Zagorjem v n.v. ca 500 m.

Viri in literatura: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant VI, Dekanat Drachenburg, Maribor 1887; Farna kronika.

Cerkev sestavljajo: pravokotna ladja, malce ožji, toda enako visok $3/8$ zaključeni prezbitarij ter na jugu mu prizidana pritlična zakristija. Gradnja je kamenita, ometana. Strehe sedlasta, sedlasta, deloma opečna, deloma škrljeva. Zvonik je lesen, ometan, strešni stolpič z neogotsko piramida sto streho.

Zunanjščina: Je preprosta in brez vsakih členitev. Glavni portal je p/s profilirano preklado. Na stranskem oltarju, ki je enak glavnemu in je v severni ladjini steni, je letnica 1740. Okna so preprosta pp. V prezbitarijevi zaključnici je okrogla lina. Zakristija ima pp portal v vzhodni in pp okni v ostalih 2 stenah.

Notranjščina: Tlak je kamenit. Zidana pevškaempora počiva na 2 slopih. Ladja ima lesen deskast strop, prezbitarij baročni banjasti obok z 2 sosovdnicama. Slavolok je ppk. Ladja v zapadnem delu malce ožja kot v vzhodnem. Iz nje vodi pp portal v zakristijo., ki ima tlak in banjo.

Oprava: Razdrta glavni in stranski oltar sv. Vida sta povprečni deli iz k onca 17. stol. Imela sta uvite stebre, okrašene z vinsko trto. Stranski oltar Ignacija Lojolskega je krasno delo 2. četrtine 18. stol. Njegov nastavek je ppk opl slika Ignacija Lojolskega, v atiki pa reliefen blagoslavlja jo či B0.

Oprema: Je brez vrednosti.

